

Nr. 232 Prot.
Dt. 25.01.2024

Znj. R. Marku
Kudh
Shore

25.01.2024

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE

Nr. 5 Prot.

Tiranë, më: 24. 01. 2024

Lënda: Regjistri i Riskut për koleksionet gjenetike fushore me klone (Sektori i Pemëtarisë)

Drejtuar: Administratorit të Universitetit Bujqësor të Tiranës.

Për dijeni: Sektorit të Auditimit të Brendshëm të Universitetit Bujqësor të Tiranës.

Bashkëlidhur po ju dërgojmë *Regjistrin e Riskut për koleksionet gjenetike fushore me klone* (Sektori i Pemëtarisë), **për miratim**.

Hartimi dhe miratimi i Regjistrit të Riskut për:

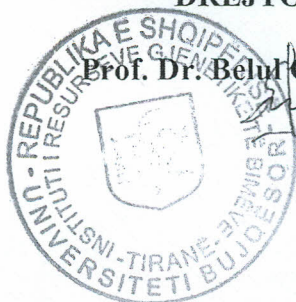
1. Regjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike fushore me klone.
2. Regjistri i Riskut për Koleksionet gjenetike fushore me klone (Vlerësimi, niveli i riskut për 2023).
3. Plani i menaxhimit të Riskut për Koleksionet gjenetike fushore me klone (për vlerësimin e vitit 2023).

është një ndër Rekomandimet e auditit të paraqitur në Raportin Final nr.2408/5 prot., datë 01.12.2023, për Institutin e Resurseve Gjenetike të Bimëve.

Duke ju falenderuar për bashkëpunimin.

DREJTORI

Prof. Dr. Belul GIXHARI

UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF TIRANA

**UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE**

Nr. 232 Prot.

Dt 25. 01. 2024

MIRATOHET

ADMINISTRATORI

Edmond Tërthorja

RREGJISTRI I RISKUT

**PËR KOLEKSIONET GJENETIKE FUSHORE
ME KLONE**

Tiranë 2024

UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
AGRICULTURAL UNIVERSITY OF TIRANA

**UNIVERSITETI BUJQËSOR I TIRANËS
INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE**

MIRATOHET

ADMINISTRATORI

Edmond Tërthorja

RREGJISTRI I RISKUT

**PËR KOLEKSIONET GJENETIKE FUSHORE
ME KLONE**

Tiranë 2024

Aneks 1

Tabela 1. Rregjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike fushore me klone

INSTITUTI I RESURSEVE GJENETIKE TË BIMËVE								
Rregjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike fushore me klone								
Objektivat Kategoria Aktiviteti	Burimet e riskut/ Përshkrimi	Risku/ Pasojat	Plan Veprimi			Veprime për të adresuar boshlleqet	Zotrues i Riskut	Niveli Riskut 2023
			Njerëzit	Objekti	Procedurat			
1. Eksplorimi, identifikimi dhe koleksionimi i mostrave të kloneve të kultivarëve lokal (landraceve) dhe të afërmeve të egër të tyre si dhe material shumëzues (copa, rrënjë, etj), të specieve drufrutore për plotësimin e boshllëqeve në Bankën Gjenetike Kombëtare.								
PRANIMI								
Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	Dështimi për të kapur diversitetin në terren	Dërgoni personelin e Bankës Gjenetike të Qendrës për të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Mbani dhe punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.		Analizoni mbledhjen për rajone të papërfaqësuar dhe kryeni mbledhjen e plotësimin të boshllëqeve	Dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	I larte 60
	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	Dështimi për të kapur diversitetin në terren dhe për të dokumentuar informacione të rëndësishme	Dërgoni personelin e Bankës Gjenetike të Qendrës për të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Mbani dhe punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.			Bazuar në nivelin e rrezikut dhe të diversitetit në vendin e grumbullimit për të synuar mikroplazmën, dërgoni një mision grumbullues vijues.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	Mesatar 40
	Identifikimi i gabuar i germplazmës	Informacion mashtrues	Përfshini taksonomistët gjatë mbledhjes.			Përdorni metoda molekulare për të verifikuar identitetin. Ftoni taksonomistët dhe ekspertët e tjerë për të verifikuar identitetin e materiale të paqarta.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	Mesatar 40
	Mungesa e protokollit të thjeshtë të mbledhjes dhe formularët e	Dështimi për të kapur diversitetin në terren			Zhvilloni procedura dhe formate të thjeshta grumbullimi dhe		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	I larte 60

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

	dokumentacionit				koleksionimi			
	Intensifikimi i bujqësisë, zëvendësimi i varieteteve tradicionale me ato moderne, urbanizimi, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe ngjarjet klimatike.	Humbja e germplazmës në habitat			Jepini përparësi zonave të prekura nëse përmbajnë mikrobe që mund të mbushin boshllëqet në grumbullim.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Ligjet strikte të vendit dhe ndërkombëtare për aksesin dhe përdorimin e germplazmës	Qasja dhe përdorimi i dobët i germplazmës në zona të paeksploruara			Siguroni një Marrëveshje për blerjen e Germplasm midis vendit donator dhe Qendrës për njeriun aderimet sipas kushteve të FAO-s.	Organizoni për përdorim të pakufizuar me udhëheqësit e rinj të vendeve donatore. Merrni materiale përmes miqësisë Vendet e palës së tretë. Ofroni stimuj teknike.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Shkelja e traktateve të vendit dhe ndërkombëtare	Pasojat juridike. Reputacioni dhe marrëdhënia e dëmtuar	Trajnimi i të gjithë stafit të institutit mbi protokollet e miratuara qëllimisht, në konsultim me Genebank dhe autoritetet e tjera të Qendrës.		Ndiqui procedurat kombëtare të marrjes së lejeve të përbashkëta, sipas marrëveshjeve përkatëse ndërkombëtare Mblidhni në partneritet me njerëzit lokalë të PGR	Mbajeni materialin e fituar nën përdorim dhe akses të kufizuar dhe kërkoni heqjen e kufizimeve me shtetin donator.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Orientimi i punonjësve të rinj;	
	Qëndrimi i paqartë i vendeve në lidhje me traktatet ndërkombëtare	Qasja dhe përdorimi i dobët i germplazmës në zona të paeksploruara			Nxitja e vullnetit të mirë përmes PGR, mbarështimit paraprak dhe trajnimeve të lidhura me Traktatin dhe nxitja e dhurimit.	Ndihmoni në ndërtimin e kapaciteteve të organeve kombëtare në mbledhjen e germplazmës.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Bashkëpunim i në qendër zyra,	
Donacion	Materialet e huaja të marra bartin dëmtues dhe sëmundje	Futja e dëmtuesve dhe sëmundjeve në vendin pritës			Respektoni rregullat e karantinës. Mbani zonat kryesore të magazinimit derisa të kontrollohen dhe dekontaminohen plotësisht. Rriteni dhe rigjeneroni ma ekranet ose larg prodhimeve të mëdha	Kufizoni zonat e prekura, ndërprisni mbjelljen e të korrave dhe eliminoni bujtësit e tjerë në zonat ngjitur.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shendetit gjermpolzmes	
	Aftësia e kufizuar e testimit të germplazmës	Kufizon shkëmbimin ndërkombëtar të germplazmës		Zhvilloni aftësinë e testimit dhe trajtimit për dëmtuesit dhe sëmundjet me rëndësi ndërkombëtare.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shendetit gjermpolzmes	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

Ngurrimi për të ndarë germplazmën për shkak të drejtave të IP	Kufizon shkëmbimin ndërkombëtar të germplazmës		Kryerja e trajnimeve mbi përfitimet dhe kufizimet e të drejtave të IP.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Koleksionet e punës nuk janë të dyfishuara në bankat kryesore të gjeneve	Dështimi për të kapur germplazmën elitare			Ruani në mënyrë proaktive materialet e mbarështimit.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

- 1. Monitorimi i aftësive jetësore të kloneve të specieve të ndryshme që mbahen në kushtet e ruajtjes afatgjatë ex situ në bankën gjenetike fushore.**
- 2. Rigjenerimi i materialeve gjenetike të koleksioneve ex situ me klone që kanë rënie të treguesëve jetësore të pemëve, të numrit të pemëve për koleksionet fushore dhe shtimin për dublimin e sigurtë të tyre në qendrat e tjera.**
- 3. Karakterizimi i gjermoplazmës autoktone që ruhet në koleksionet e bankës gjenetike për identifikimin e aksesioneve unike nëpërmjet përshkrimit dhe regjistrimit të kujdesshëm të karakteristikave të trashëgueshme e të shprehura qartë në të gjitha mjediset.**
- 4. Vlerësimi i gjermoplazmës autoktone mbi performancën agronomike: rendimentin, streset biotike, abiotike (thatësira, kripëzimi, dëmtuesit, etj), dhe vlerësimi i diversitetit gjenetik bazuar në teknikat bio-molekulare.**

KONSERVIMI

Regjistrimi	Pasaporta e paverifikuar dhe të dhëna të tjera të dorëzuara	Të dhëna të pasaportave të pasakta ose jo të besueshme dhe raporte shkencore me cilësi të dobët			Verifikoni informacionin e pasaportës me donatorin.	Klasifikoni anëtarësimet si "provë" deri në standard karakterizimi, etiologjia dhe analiza e ADN-së përcaktojnë identitetin e tyre.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	I larte 60
	Materialet e marra kanë qëndrueshmëri të ulët	Humbja e germplazmës			Merrni një sasi të madhe mostrash dhe me dorë siç duhet.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	I larte 60
	Hapësirë e kufizuar e ruajtjes për materialet klonale				Materialet prioritare për koleksionin klonal in-vitro a) kultivarët dhe linjat elitare të mbarështimit b) klone nga qendra e origjinës (tetrapoide a forma diploide) c) klone nga qendrat dytësore të zhytësve d) klone me karakteristika unike dhe/o rezistenca specifike e) klone shumë të ndryshme të bazuara në molekula shënues Kryeni rishikim të rregullt për të hequr jo-esen Materiale			
Konservimi ne banka fushore								
<u>Përpunimi i mostrës</u>	Cilësi e ulët fillestare e eksplanteve.	Jetëgjatësia e shkurtër e germplazmës në ruajtje			Mblidhni material bimor për kulturë në fushë nga dhe bimë të shëndetshme		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					nënë.			
	Kushtëzimi dhe përhapja jo e duhur e materialit vegetativ	Jetëgjatësia e shkurtër e germplazmës në ruajtje			Kryerja e përhapjes së menjëhershme, larja dezinfektimi, në varësi të materialit.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Dështimi në përhapjen dhe ruajtjen e propagulave	Humbja e germplazmës			Aderimet në grupe të bazuara në procedurat e përgjithshme propa. Kryerja e kërkimit për gjenotipin nuk i përgjigjet mirë metodës së përgjithshme.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	Mesatar 36
Testimi i Gjermoplazmes								
<i>Diagnosat shendetsore</i>	Dështimi për të zbuluar dhe hequr mostrat me dëmtuesit dhe sëmundjet dhe asgjësimi jo i duhur i materialeve të kontaminuara	Rritja e numrit të patogjenëve ose dëmtuesve në objekt, duke rrezikuar kështu shëndetin e pjesëve të tjera të grumbullimit, si dhe duke futur dëmtues ose sëmundje të reja në rajone/shtete të reja.	Kryeni trajnime të rregullta dhe zbatoni mbikëqyrjen e ngushtë të personelit për asgjësimin e duhur të materialeve të kontaminuara.	Nëse është e aplikueshme, rritni materialet hyrëse dhe rigjeneruese në ekran ose në izolim larg zonave të mëdha të fermave lokale. Dyfishoni koleksionin në dy vende të tjera, ose mbani një set in vitro ose një krijë.	Materiali i rigjeneruar i nënshtrohet testeve të zakonshme fitosanitare. Kur të krijohet prerje të reja, digjeni bimën origjinale, sterilizoni dhe hidhni substratin. Monitoroni rregullisht dhe menjëherë të sëmurët mashtrues. Aksesimet me vulnerabilitet të veçantë ndaj sëmundjeve ose dëmtuesve mund të kërkojnë kujdes të veçantë, si p.sh. vendosja në ekran ose trajtimi i gjelbër për ato sëmundje sipas një programi specifik.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shëndeti gjermoplazmes	T larte 72
	Ekrane joefektive për të kontrolluar insektet			Ndërtoni dhe menaxhoni ekrane për të parandaluar hyrjen e insekteve që mbartin sëmundje. Punëtorët dhe vizitorët nuk duhet të hyjnë në ekranet pasi të vizitojnë parcelat në terren. Hyrja në dritare duhet të ketë një grup prej dy dyerësh që nuk duhet të hapen në të njëjtën kohë për të zvogëluar hyrjen e insekteve. Kontrolloni			IRGJB B. Gjenetike, Njësia e impianteve fizike	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

				periodikisht ekranet dhe strukturat për t'u siguruar që ato mbeten rezistente ndaj insekteve.				
	Mbetjet në monitorimin e dëmtuesve dhe sëmundjeve	Humbja e mostrave të bankës në terren	Punësoni dhe trajnori personelin e duhur për të monitoruar rregullisht dëmtuesit dhe sëmundjet.				IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Rezultate false pozitive dhe negative të rreme gjatë testimit të shëndetit të bimëve.	Humbja e materialeve për shkak të rezultateve false pozitive. Përhapja e materialeve të sëmura për shkak të rezultateve të rreme negative.			Përsëritni testet në rast dyshimi dhe duhet të konfirmoni dhe të keni rezultate më të besueshme.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shendeti gjermoplazmes	
<i>Monitorimi i ruajtjes</i>	Një numër i kufizuar i bimëve të qëndrueshme	Humbja e germplazmës			Mbani 3 deri në 20 shtesa vegjetative për ac		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	Mesatar 32
	Përzierje mekanike ose bimë invazive	Humbja e integritetit gjenetik			Monitoroni bimët për lloje të ndryshme dhe hiqni menjëherë.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Përtëritje ose shumim i vonë (bimët humbën fuqia fiziologjike ose dëmtuesit dhe sëmundjet e grumbulluara)	Humbja e materialeve			Monitoroni rregullisht bankën gjenetike dhe planifikoni rigjenerimin paraprakisht.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
<u>Procedurat e ruajtjes</u>	Përzgjedhja e pamjaftueshme, para-konservimi ose trajtimi paraprak i propagulave	Ndërtimi i dobët i uzinës	Përdorni personal të trajnuar dhe ndiqni metodologji të qarta		Monitoroni të gjitha hapat e përgatitjes së mostrës dhe masat për të shmangur rreziqet e panevojshme (plani për të shmangur ndërprerjet dhe vonesat gjatë ditëve të pushimit ose pushimeve). Përgatitni të gjitha materialet në adva (kimikatet, veglat)		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Dështimi në përhapjen dhe ruajtjen e propagulave	Humbja e germplazmës			Aderimet në grup bazuar në procedurat e përgjithshme propa dhe periudhën vegjetative. Kryeni kërkime për gjenotipe që nuk i përgjigjen metodave të përgjithshme. Kontaktoni objektet e tjera për të marrë		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					informacion shtesë mbi gjenotipet specifike të përhapjes.			
	Numri i pamjaftueshëm i përsëritjeve për anëtarësim.	Humbja e germplazmës			Rritja e numrit të përsëritjeve për akses përfaqëson ndryshueshmërinë gjenetike të acc		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Bankat Fushore Specifikime								
<i>Monitorimi fushor</i>	Kushtet e papërshtatshme në vendin e ruajtjes	Rritje e dobët ose jo optimale		Zgjidhni një vend ruajtjeje që është i sigurt, që favorizon zhvillimin e bimëve të mikroplazmës së synuar dhe i izoluar për të parandaluar sulmet dhe sëmundjet e dëmtuesve, por me qasje të lehtë për menaxhim. Sigurohuni që klima dhe ekologjia e vendit të jenë të favorshme për mirëmbajtjen.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	Mesatar 36
	Presion i lartë i dëmtuesve dhe sëmundjeve në terren	Humbja e germplazmës		Përdorni kulturën e ekranit (SH) për të siguruar mbrojtjen më të mirë kundër sëmundjeve më të këqija, insekteve dhe dëmtuesve.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria; Shendet gjemoplazme s, Mirembajtja	Mesatar 48
<i>Mbjellja në terren</i>	Shkëmbimi i polenit me bimët brenda dhe jashtë grumbullimit.	Humbja e integritetit gjenetik		Izoloni vendin nga pjalmuesit e mundshëm nëse synohet për specie të kryqëzuara.	Vendosni bimët në një distancë të mirë, parandaloni që bimët të shkëmbejnë polenin. B strukturat riprodhuese dhe menaxhimin e pjalmuesve të insekteve, ose përdorni hyrjen në shtëpitë e rrjetit individual. Hulumtimi i nevojshëm mbi normat e tejkalimit të taksave të caktuara mund të udhëzojë paraqitjen në terren		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Keqidentifikimi	Humbja e germplazmës			Zhvilloni harta fushore dhe përdorni ato gjatë p vlerësimit dhe korrjes. Regjistroni dhe		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					identifikoni emrin dhe numrin e hyrjes të gjitha bimët në t në harta. Përdorni etiketa rezistente ndaj motit dhe nëse kenë etiketa të krijuara nga kompjuteri.			
	Përzjerjet e kloneve	Humbja e integritetit gjenetik			Siguroni hapësirë adekuate midis akseseve duke marrë parasysh madhësinë gro të rritur të bimëve. Bimët që përhapen lehtësisht nga rizomat ose vrapuesit mund të kërkojnë një hapësirë më të gjerë midis parcelave për të parandaluar klonet nga përzierja. Përzjerjet me morfologji të ndryshme m të mbjella në parcela ngjitur kur zvarriten ose përhapen është një problem. Veçanërisht, klonet invas mund të kërkojnë mbjellje në kanaçe, vazo për të reduktuar përzierjen ose konkurrencën me më pak ngjitje. Shkurtoni bimët nëse është e nevojshme.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Ndotja me bimë vullnetare.	Humbja e integritetit gjenetik			Përdorni një sistem adekuat të rrotullimit të të korrave. Lëreni vo të rritet pas përgatitjes së fushës dhe hiqni th para mbjelljes së materialeve të reja.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Mirëmbajtja në terren & Menaxhimi	Përzjerjet e frutave dhe mikroplazmave	Humbja e integritetit gjenetik			Kryeni rrallimin dhe krasitjen për të parandaluar mbivendosjen midis bimëve dhe përzierjeve dhe germplazmave.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

	Përshtatje e dobët	Humbja e germplazmës			Monitoroni grumbullimin shpesh dhe transferoni hyrjet në zona të mundshme alternative në kulturat serrë ose in vitro. Hulumtoj për të studiuar dhe kuptuar kërkesat specifike të mjedisit të anëtarësimeve të ndryshme për t'i menaxhuar më mirë ato në bankën e gjeneve në terren.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Vendndodhja e ndryshme e ngjitjeve fiziologjikisht të ngjashme	Menaxhimi joefikas			Mbledhja e bimëve në grupe sipas lartësisë vi, zakonet të degëzimit ose tendencës së banimit Të mbjellat që duhet të korren rregullisht duhet të mbillen në grupe sipas periudhës së vjeljes deri në maturim.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Menaxhimi i dobët i barërave të këqija dhe pjellori e ulët e tokës	Humbja e germplazmës			Kontrolloni barërat e këqija për të kufizuar konkurrencën dhe patogjenët dhe insektet që transmetohen nga barërat e këqija. Moni pjellorisë dhe përshtatjen sipas nevojës.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Manipulimi pas vjeljes	Qëndrueshmëria e organizmave të sëmundjes dhe insekteve pas korrijes	Përkeqësimi i përhapjes dhe përhapja e dëmtuesve dhe sëmundjeve gjatë ruajtjes			Trajtoni zhardhokët me ruajtje fungicide dhe insekticide. Monitoroni nga afër për infeksionet bakteriale dhe f, dhe menjëherë hiqni ato të kalbura, parandaloni që të infektojnë t tjera të shëndetshme		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shendeti gjermoplazmes,	
	Trajtimi i gabuar	Përkeqësimi i propagulave gjatë ruajtjes			Kini kujdes të jashtëzakonshëm gjatë korrijes dhe transportit për të shmangur dëmtimin fizik		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Karakterizimi dhe Vleresimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të	Caktoni personelin me trajnim adekuat në karakterizimin	Siguroni kodues dixhital të dorës.	Verifikoni në mënyrë të pavarur	Ri-karakterizimi i aderimeve për tipare	IRGJB B. Gjenetike,	Mesatar 40

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

	dhënave	karakterizimit	sipas standardeve ndërkombëtare.		të dhënat e koduara. Autom llogaritja, përditësimi dhe raportimi i të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave.	problematike duke përdorur përshkruesit aktualë të standardeve ndërkombëtare.	Pemëtaria	
	Përshkruesit që nuk kanë korrespondencë të qartë me përshkruesit aktualë të standardeve ndërkombëtare	Nuk ka ose dobi të kufizuar të të dhënave të karakterizimit			Përdorni përshkrues të përditësuar dhe jepni referencë për të gjitha matjet dhe klasifikimet.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Përshkrimi i kufizuar i bazuar në tekst	Përshkrimi morfologjik jo i plotë dhe i pasaktë			Përfshini imazhe (600-800 piksele) të çelësve shoqëruar me udhëzues standard ngjyrash p.sh. ngjyrat.	Përcaktoni një grup koleksionesh bërthamore dhe filloni të eliminoni dublikatat e tepërta të materialeve bazë.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Mungesa e vlerësimit të diversitetit të koleksionit	Niveli i panjohur i gjerësisë, dyfishimit dhe boshllëqeve në grumbullim dhe ruajtje të dublikata të panevojshme			Kryerja e profilizimit dhe diversitetit molekular a	Dërgoni menjëherë dokumentet dhe informacionet e sakta të marrësi i germplazmës, duke përfshirë pranimin e konfirmimit dhe formularët e marrëveshjes që duhet të plotësohen dhe kthehen.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

5. “Ruajtja, shumëzimi, shpërndarja dhe përdorimi i qëndrueshëm i resurseve gjenetike të bimëve/pemëve/të varieteteve të fermerit

SHPERNDARJA

<u>Politika Legjisllacioni</u>	Mungesa e njohurive ose neglizhenca mbi Protokollin e Shkëmbimit të Gjermplazmës dhe Traktatin Ndërkombëtar	Shpërndarja pa MTA shoqëruese. Shpërndarja e paqëllimshme e mikroplazmës së kufizuar (p.sh. materialet jo-MLS). Informacion i gabuar mbi statusin e shkëmbimit (MLS) të germplazmës.	Kryerja e përditësimit të rregullt të marrëveshjeve ndërkombëtare në lidhje me shkëmbimin e germplazmës.		Zbatoni një fletë pastrimi për shpërndarjen e germplazmës duke siguruar që MTA dhe dokumentet e duhura dhe miratimi i personelit të jenë marrë përpara lirim.	. Dërgoni një njoftim zyrtar të patentave dhe PVP-së në lidhje me statusin e materialeve të mikroplazmës në fjalë. Paraqisni padi kundër shkelësve dhe ndaloni aksesin e tyre në germplazmën e IT.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Seleksioneret; Trainuesit	
	Marrësit e germplazmës "të përcaktuar" ose të mikroplazmës "të pacaktuara" përpiqen të pretendojnë të drejtat e IP mbi mikroplazmën	Kufizimet në aksesin dhe përdorimin e ardhshëm të germplazmës			Shpërndani aderimet sipas një standardi FA CGIAR MTA për germplazmën "e caktuar", materialet "të pacaktuara" të krijuara nga Qendra e zhvilluar në bashkëpunim me FAO dhe o Qendrën CGIAR, me një klauzolë në të djathtë o Qendra për të	Dërgoni një njoftim zyrtar të patentave dhe PVP-së në lidhje me statusin e materialeve të mikroplazmës në fjalë. Paraqisni padi kundër shkelësve dhe ndaloni aksesin e tyre në germplazmën e IT	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Q. Resurseve FAO	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					ndërmarrë veprime ligjore në rast të shkeljes së MTA, me marrëveshjen e marrësit me kushtet M.		
	Kufizimet e shëndetit të bimëve të vendit importues	Niveli i ulët i shkëmbimit dhe shfrytëzimit të germplazma.			Kryerja e hulumtimeve mbi kanalizimet e bimëve për të kryer shkëmbimin e germplazmës.		
	Mos respektimi i rregullave fitosanitare	Germplazma e shpërndarë nga banka gjenezh me sëmundje ose ndotje nga dëmtuesit.			Materialet e testimit për përputhshmërinë e sëmundjeve bakteriale dhe kërpudhore dhe kontrollat shëndetësore të germplazmës sipas standardeve fitosanitare të vendit importues. Shoqëroni m në dalje me leje importi nga kërkuesi dhe certifikatë fitosanitare.	Dërgoni menjëherë procedurat e menaxhimit të sëmundjeve dhe dëmtuesve tek marrësit e germplazmës.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Shendetit gjermoplazmes,
<u>Shërbimi i përdoruesit</u>	Germplazma e shpërndarë është e dobët	Marrës të pakënaqur të germplazmës					IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria
<u>Përgatitja dhe dërgimi i germplazmës</u>	Klasifikimi i gabuar dhe karakterizimi i gabuar dhe të dhënat e rezervave të germplazmës	Identifikimi dhe përgatitja e vonuar e germplazmës së kërkuar	Kryeni trajnime të rregullta për karakterizimin e germplazmës.		Kontrolloni të dhënat e karakterizimit, veçanërisht karakteret e identifikueshme. Përfshini vlerësimin që lidhet me nevojat e ndryshme të mundshme. Kërkoni nga të gjithë marrësit e germplazmës brenda një qendre të jashtme të ndajne d-në e tyre të krijuar në lidhje me germplazmën e dhënë.	Konfirmoni marrjen e kërkesës për germplazmë. Nëse ka dyshime të arsyeshme për identitetin dhe disponueshmërinë e mikroplazmës së kërkuar, njoftoni kërkuesin për vonesën e mundshme të dorëzimit në pritje të konfirmimit të identitetit dhe disponueshmërisë.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria, Biblioteka, Zyra e komunikimit
	Përpunimi joefikas dhe i ngadaltë i kërkesave për mostrat.	Marrës të pakënaqur të germplazmës	Përkushtoni personelin për t'i shërbyer germplazmës kërkesat.		Mbani dosjet e dokumenteve përkatëse të karantinës së vendit dhe ndërkombëtare.	.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria; Shendetit gjermoplazmes,
	Gabime në përgatitjen ose etiketimin e mostrave	Gjermplazma e gabuar e shpërndarë nga banka e gjeneve			Miratoni barkodimin dhe respektoni nga afër protokollin e	Dërgoni menjëherë mikroplazmën e saktë dhe udhëzimet për asgjësimin e	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					shpërndarjes ger.	mikroplazmës së gabuar të marrë. Marrësit duhet t'i kërkohet të dërgojë konfirmim me shkrim për pajtueshmërinë me procedurat e asgjësimit		
	Stoku i pamjaftueshëm i germplazmës për shpërndarje	Vonesa në shërbimin e kërkesës për germplazmë			Inkorporoni sinjalizimet në sistemin e kompjuterizuar të kontrollit të aksioneve për të tërhequr vëmendjen ndaj shumëzimit dhe rigjenerimit. Mbani shumë rezerva gjenetike të njohura në grupin aktiv si mostrat e tyre të ADN-së nëse janë të disponueshme.	Kryerja e shumëzimit të germplazmës së aderimeve në fjalë dhe njoftoni kërkuesin për datën e pritshme të disponueshmërisë së germplazmës. Bëni një marrëveshje me kërkuesin për financimin dhe orarin e rritjes së germplazmës, nëse Qendra nuk mund të përmbushë menjëherë kërkesën	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Eksplante të mëdha të kultivuara me inde	Kostoja e shtrenjtë e transportit dhe cenueshmëria e materialit ndaj shpërbërjes			Përdorni thasë rritjeje që kursejnë hapësirë me 2 shtroja.			
	Kushtet e pafavorshme gjatë transportit	Vonesa në dorëzim, pakësimi i qëndrueshmërisë ose humbja e materialeve			Përdorni materiale paketimi që mund t'i rezistojnë kushteve të pafavorshme. Zgjidhni shprehjen dhe nën akull të thatë nëse është e mundur. Përdorni shërbimet e dërgesës së sigurt me ndjekje të besueshme	Nëse rruga dhe koha e marrë nga materiali zgjaten në mënyrë të paarsyeshme, ridërgoni germplazmat e reja duke përdorur një korrier alternativ.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
MENAXHIMI DHE SHPËRNDARJA E INFORMACIONIT								
	Regjistrimi i joefikas dhe menaxhimi i bazës së të dhënave	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të karakterizimit			Përdorni sistemin e bazës së të dhënave GRU dhe dorëzoni në tek SINGER çdo muaj. Lidhni kopje të shtypura në libra.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Përdorimi i gabuar i informacionit dhe grupet e çorganizuar të të dhënave (p.sh. sistemi i informacionit, vëzhgimi në terren/laborator)	Humbja ose paarrtshmëria e informacionit			Përdorni sistemin e bazës së të dhënave GRU dhe arkivoni fletët e të dhënave. Integroni të dhënat e shpërndarjes së operacioneve të bankës gjenetike, dhe shkëmbimin e germplazmës bazat e të dhënave të	Monitoroni rregullisht trajtimin e të dhënave dhe kodoni të dhënat e humbura.	IRGJB B. Gjenetike, IT	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					politikave.			
	Regjistrim jo i duhur i përmbajtjes së lagështisë, inventarit të germplazmës, qëndrueshmërisë, vendndodhjes së ruajtjes dhe të dhënave të karakterizimit.	Informacion i pasaktë ose i gabuar			Verifikoni në mënyrë të pavarur të dhënat e koduara. Llogaritja automatike, përditësimi dhe raportimi i inventarit të germpl, qëndrueshmërisë, vendndodhjes së ruajtjes dhe të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave. Sigurimi i mjeteve të krijimit në bazën e të dhënave për operacione të ndryshme genebanking.	Ri-kodoni të dhënat e inventarit dhe qëndrueshmërisë nga të dhënat fletët nëse janë të besueshme, përndryshe përsëriteni inventarin dhe	IRGJB B. Gjenetike, IT	
	Mungesa e informacionit adekuat për karakteristikat e rëndësishme të çdo aderimi.	Interesimi dhe përdorimi i ulët i germplazmës			Mblidhni të dhëna për tipare të rëndësishme. Përfshi d informacion nga burime të ndryshme.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Etiketimi i gabuar i qeseve të reja dhe kontejnerëve të tjerë për ngjitjen e germplazmës dhe mostrat vendosen në kontejnerin e gabuar.	Humbja ose vendosja e gabuar e materialeve			Vendosni një protokoll standard për etiketimin dhe vendosjen e mostrave nga regjistrimi në rigjenerim deri në vjelje. Një etiketë duhet të jetë një eksplant gjatë gjithë procesit. Përdorni përzierjen e shkronjave dhe numrave për të zvogëluar mundësinë e transpozimit të numrave. Përdorni një sistem barkodimi për të mbajtur gjurmët e të gjithë aksesit Përdorni etiketa të printuara paraprakisht për të reduktuar skanerët e gabimeve njerëzore dhe kompjuterët e xhepit në grumbullimin e të dhënave për etiketimin që nuk kërkon ri etiketim të vazhdueshëm. Mbani	Merrni të dhëna nga kopjet elektronike rezervë dhe/ose të dhënat në letër nëse janë të disponueshme. Përndryshe, kryeni inventarin e stokut të germplazmës dhe rimerrni testet e qëndrueshmërisë së materialeve, duke i dhënë përparësi llojeve më të dobëta të mikroplazmës bazuar në përvojën dhe literaturën. Punësoni personelin e nevojshëm për të përfunduar punën sa më shpejt të jetë e mundur.	IRGJB B. Gjenetike, IT	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

					aksesin e mostrës së gjetheve të liofilizuara si referencë për identifikim		
	Mungesa e rezervës së sigurt	Humbja e të dhënave të bankës gjenetike		Transferoni të dhëna të reja në CD ose shirit në dy baza të të dhënave qendrore të mbajtura në ndërtesa të veçanta në institut. Ato mund të ruhen gjithashtu në hapësirën kibernetike të sigurt, të rregulluar me pasaportë.	Krijoni fotokopje të shtypura dhe fletët e të dhënave origjinale elektronike. Përdorni kompjuterin automatik të transaksionit back-u pas çdo sesioni. back-ups çdo ditë në rritje dhe ups dobët të plotë.	Ofroni asistencë teknike sipas kërkesës për kërkimin e të dhënave dhe informacionit të posaçëm në lidhje me mikroplazmën.	IRGJB B. Gjenetike, Biblioteka, Zyra e komunikimit
	Të dhënat dhe informacionet e rëndësishme mbeten në formë të papërdorshme.	Niveli i ulët i përdorimit të germplazmës dhe informacionit.			Shpërndani informacionin përkatës në lidhje me operacionet e germplazmës dhe të bankës gjenetike nga p në katalogët e germplazmës, buletinet, buletinet e revistës dhe manualët e funksionimit në media të shtypura.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria
	Manuali i procedurave të vjetruara ose të paarritshme	Humbja e përmirësimeve në procedura			Shkruani në detaje të gjitha manualët e procedurave dhe procedurave të recetave si një udhëzues referimi për punëtorët. Përditësoni manualin çdo vit ose ndonjë tjetër janë vendosur ndryshime të mëdha procedurale.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria
	Protokollet jokonsistente	Shumë ndryshime në cilësinë e rezultateve të procesit			Zhvilloni protokolle dhe receta standarde. Fletët e mediave si fletë pune për të minimizuar e Kur protokollet dhe recetat e reja zhvillohen, depozitoni ato të vjetrat për referencë.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria
	Mungesa ose sistemi i komplikuar i gjurmimit dhe inventarizimit	Humbja ose mosvendosja e mostrave dhe dështimi për të rigjeneruar dhe për t'i shërbyer kërkesës së			Dizenjoni një sistem inventar kompjuterik që studiuuesit të ndjekin çdo aderim nga blerja		IRGJB B. Gjenetike, IT

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

		germplazmës në kohë			përmes kulturës dhe ruajtjes. Sistemi T duhet të përfshijë dhe të lidhë informacionin e përvetësimit, të dhënat në terren, të dhënat e imazhit dhe të dhënat në v për çdo aderim. Përfshi vendndodhjen e magazinimit në deëar, numrin e shisheve, numrin e meristemeve për shishe, teknikën e përdorur, teknikën e kërkuar të shkrirjes, mjetin e rikuperimit dhe procedurat e rëndësishme.		
Të dhëna të pamjaftueshme për identitetin dhe kushtet kulturore të anëtarësimit	Nënvlerësimi i qëndrueshmërisë së germplazmës ose dështimi për t'u përhapur nga marrësi			Përfshini datën e mbjelljes së çdo aderimi, mjedisin e fillimit, mjedisin e shumëzimit, mjedisin r, informacionin e rritjes, gjatësinë eksperimentale të nënkulturës, etj. Identifikoni bimët sipas të njëjtit sistem numërimi ose etiketimi si banka e gjeneve për të lejuar që bimët të gjurmohen nga bima mëmë kur është e nevojshme.	Siguroni menunë e kërkesës për informacion në faqen e internetit dhe të shërbejë kërkesat duke gërmuar të dhëna të shtypura dhe/ose elektronike	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
Aftësi të kufizuara TIK; probleme të lidhura me serverin, rrjetin dhe IT	Mungesa ose aksesi i dobët i mikroplazmës dhe të dhënave të rëndësishme për përdoruesit e mundshëm	Angazhoni një kurator kompetent të të dhënave për të dokumentuar dekada të të dhënave të vlerësimit në një sistem të centralizuar të të dhënave.	Përdorni softuer dhe harduer të qëndrueshëm dhe angazhoni mbështetje të plotë teknike nga Njësia e Teknologjisë së Informacionit. Ndryshoni kompjuterët çdo 5 vjet. Përmirësoni kujtesën dhe sistemin operativ çdo vit.	Rregulloni instalimin e softuerit dhe shkarkojeni Kufizoni përdorimin e kompjuterit për të autorizuar		IRGJB B. Gjenetike, IT	
Mosfunksionim i pajisjeve, probleme me harduerin dhe softuerin	Dështimi në përditësimin e të dhënave nga stafi i genebank. Vonesat në		Instaloni njësi të tepërta UPS dhe paketa baterish të këmbëshme. Zbatoni ndezjen automatike të	Aktivizo njoftimin e menjëhershëm të 2 punonjësve në telefonat e shtëpisë në rast të		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

		regjistrimin e aderimeve dhe deklarimin e tyre në FAO & SINGER		gjeneratorit brenda 30 sekondave. Përdorni 2 furnizime me energji alternative të lidhura me të njëjtin server.	problemeve të lidhura me bazën e të dhënave. Rezervoni të dhënat çdo javë në 2 kasete të mbajtura në Qendër, tjetra në shtëpinë e stafit dhe më vonë në qendrën ndërkombëtare të të dhënave.			
NFRASTRUKTURE/OBJEKT FIZIK								
	Kushtet e ruajtjes në bankën e gjeneve nuk janë të përshtatshme (temperatura, lagështia , kushtet e dritës, ekspozimi ndaj organizmave kontaminues, dëmtuesve)	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Trajtoni dhomat e kulturës me pesticide në baza kohore të rregullta. Kontrolloni dhe mirëmbani rregullisht njësitë ftohëse. Ruani kushtet e dhomës së ruajtjes dhe monitoroni kushtet çdo ditë nëpërmjet pajisjeve të sensorit në distancë. Instaloni një sistem ajri për heqjen e grimcave me efikasitet të lartë (HEPA) dhe sisteme alarmi për dyert e hapura, ndryshimet e temperaturës/lagështisë në zonat e kulturës. Siguroni një dehumidifikues.	Kryeni monitorim dhe pastrim të rregullt ndaj problemeve të kërpudhave, veçanërisht në zonat tropikale Monitoroni materialet MTS çdo 3-4 muaj për shfaqjen e nekrozës, klorozës, nxirjes së hiperhijeve, ndotjes, zhveshjes së kallove. Zhvilloni një mjet diagnostikues in vitro	Shumëzoni, përpunoni me kujdes dhe dërgoni aderimet në bankat më të mira të gjeneve për mbështetje të sigurisë.	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Mirembajtja	I larte 90
	Organizimi i dobët i tabakave të magazinimit, rafteve dhe ndarjeve	Humbja ose vendosja e gabuar e germplazmës	Kufizoni aksesin në objektin e magazinimit për personelin e autorizuar të genebank.	Racionalizoni rregullimin e tabakave të magazinimit, rafteve dhe ndarjeve.	Zhvilloni një sistem të thjeshtë etiketimi për njësitë hapësinore s. Kryerja e verifikimit të rregullt dhe të pavarur të vendndodhjes së pranimit, dhe u në sistemin e kompjuterizuar të bazës së të dhënave.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Përkeqësimi i objekteve dhe pajisjeve	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Ndjek përmirësimin dhe zgjerimin e vazhdueshëm të pajisjeve fushore dhe laboratorike etj.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Mosfunksionimi i dhomës së ftohtë	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Vendosni higrotermografi që janë të lidhur me furnizimin me energji rezervë dhe			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Mirembajtja	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

				sistemin e alarmit. Siguroni dhomat me shumë kompresorë dhe dehumifikues që janë programuar për funksionim alternativ.				
	Ndërprerja e furnizimit me energji elektrike	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë		Instaloni, kontrolloni rregullisht dhe mirëmbani një gjenerator elektrik emergjent për energji rezervë në dhomat e magazinimit, ndriçimin thelbësor të bankës së gjeneve, pajisjet monitoruese dhe bllokimet e aksesit gjatë ndërprerjeve të energjisë elektrike.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Mirembajtja	
	Vjedhje apo vandalizëm	Humbja e germplazmës		Vendoseni ndërtesën nën mbikëqyrje 24-orëshe të sigurisë rrethuese. Lidhni sistemin e alarmit me fibër optike me zyrën e sigurisë dhe policinë. Instaloni bravë të dyfishtë në zona të ndjeshme dhe monitorim të kamerave me qark të mbyllur nga rojet. Instaloni sensorë për kontaktet e derve, thyerjet e xhamit dhe lëvizjet e pazakonta jashtë orarit të punës.	Kufizoni aksesin në objektet e bankës gjenetike për një personel me distinktiv të caktuar dhe akses PIN c. Kryeni kontrollin e sfondit në p kush do të përdorë objektin. Siguroni rregullisht informacione të shkurtra mbi protokollet e sigurisë dhe të sigurisë së bankave të gjeneve.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Grupi I sigurise	
	Rreziqet mjedisore/elementet e motit, tërmetet, ngjarjet e tjera katastrofike (lufta civile,...) dhe zjarri	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë	Caktoni personel nga njëësia e genebank dhe zyra e sigurisë për vëzhgimin 24/7 të objektit.	Projektimi dhe ndërtimi i ndërtesës sipas standardeve të sigurisë, mjedisit dhe artilerisë dhe rezistenca ndaj tërmeteve. Instaloni sisteme automatike të alarmit të zjarrit dhe gazit dhe siguroni dyer për izolimin e zjarrit dhe aparate zjarri. Siguroni dyer që mund të hapen nga brenda dhomave të ftohta për të parandaluar bllokimin e	Kryeni kontrole periodike të mirëmbajtjes dhe gjeneratorëve gjatë shirave të dendur dhe rrjedhjeve të tërmetit në dhomat e ftohjes dhe tharjes. Kontrolli i periudhës së kontrollit të sigurisë nga zjarri.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

				personelit.				
<i>Dublikatat e shpetimit</i>	Vendi i dyfishimit të sigurisë është i prekshëm nga fatkeqësitë natyrore	Dyfishimi i paarritshëm ose humbja e sigurisë		Krijoni një kopje rezervë të dyfishtë në një zonë të sigurt gjeologjikisht me rrezatim të ulët (radioaktivitet) dhe të qëndrueshëm (probabilitet të ulët tërmetesh). Objekti duhet të jetë i vendosur në një lartësi që garanton kullimin e duhur gjatë shirave sezonale dhe eliminon rrezikun e përmbytjeve në rast të rritjes së nivelit të detit për shkak të ngrohjes globale.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Ndryshimi i politikave, aftësive financiare dhe teknike të qeverive që presin dyfishimin e sigurisë	Dyfishimi i paarritshëm ose humbja e sigurisë		Vendosni marrëveshje rezervë sigurie në dy vende të ndryshme, ekonomikisht të qëndrueshme, mundësisht në kontinente të ndryshme, për ruajtjen e kutisë së zezë. Përgatitni një skemë tërheqjeje në rast të paqëndrueshmërisë në vendin pritës.			IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Q. Resurseve	
SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHTETJES								
	Kompletim joadekuat i stafit teknik	Operacione joefikase	Punësoni të paktën një teknik me kualifikim të lartë secili për të menaxhuar testin e qëndrueshmërisë së germplazmës, testin e tharjes dhe lagështisë së mikroplazmës, testin e shëndetit të mikroplazmës, karakterizimin dhe rigjenerimin, menaxhimin e të dhënave dhe shpërndarjen e germplazmës. Për një koleksion aktiv me nevoja kërkimore dhe zhvillimi, punësoni një shkencëtar që do të marrë përgjegjësinë për planifikimin, kërkimin dhe analizën, një teknik për të marrë përgjegjësinë për				IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria B. Njerzore	Mesatar 36

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

			funksionimin e përditshëm të laboratorit, asistent laboratorit për pastrimin e germoplazmës, përpunimin e germoplazmës dhe paketimin e germoplazmës dhe punëtorët në terren për germplazimin, paraqitjen në terren, mirëmbajtjen dhe vjeljen e ekranit dhe fushës.					
	Stafi i paaftë	Operacione joefikase	Punësoni studiues me diploma të avancuara në fiziologji / gjenetikë të bimëve. Punësoni teknikë laboratorit me përvojë në shkencën e bimëve. Punësoni asistentë laboratorit me trajnime në botanikë bazë. Siguroni 1-2 javë trajnim intensiv në terren për çdo anëtar të ri të personelit mbi protokollet e standardizuara laboratorike dhe në terren, të ndjekur nga mbikëqyrja e ngushtë për aq kohë sa nevojitet.					
	Detyrat rutinë dhe shpërblime jokonkurreuese	Qarkullim i shpejtë i stafit	Rrotulloni detyrat e punës sa më shumë që të jetë e mundur ose caktoni projekte të veçanta për asistentët e laboratorit. Trajtoni çdo asistent të bëjë medium, të lajë enët, të transferojë kultura, të kontrollojë kulturat për ndotës, të bëjë mbajtjen bazë të të dhënave dhe detyra të tjera të kërkuara laboratorike. Edukoni punëtorët për misionin e objektit për të ofruar një nxitje morale dhe për të krijuar një qasje të orientuar drejt kërkimit në punë.				IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Ekspozimi ndaj rreziqeve profesionale	Aftësia e reduktuar e fuqisë punëtore		Siguroni veshje mbrojtëse, doreza dhe pajisje sigurie si dush, larje sysh dhe zjarr fikëse.	Mbroni anëtarët e stafit nga shembulli i ekspozitës së pesticideve, duke spërkatur gjatë fundjavave.		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria Mb. bimeve	
	Asfiksioni/asfiksioni dhe ngrirja dhe lëndimi i të ftohtit nga		Konsideratat e sigurisë së LN duhet të përfshihen në trajnimin e të gjithë stafit të	Dhoma e ajrosur mirë; duarët e trajtimit dhe ruajtjes duhet të ajrosen;	Zbatoni sistemin pal kur hyni në krijo tan Monitoroni vazhdimisht		IRGJB B. Gjenetike,	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

	Ekspozimi i LN. Lëndim mekanik i shkaktuar nga shpërthimi i një ene nën presion që përmban LN.		ri.	lëkura dhe sytë duhet të mbrohen me doreza rezistente ndaj të ftohtit, përparëse, syze sigurie dhe këpucë të mbyllura. Vetëm enët dhe instrumentet rezistente ndaj LN të garantuara nga prodhuesi duhet të ekspozohen ndaj fazave të tij të avullit dhe të lëngëta. Instaloni sensorë të nivelit të oksigjenit dhe aparate frymëmarrjeje të pavarura. Instaloni bravë magnetike të dyerve që hapen automatikisht gjatë rasteve urgjente.	zonën e tankeve të krijuve në Clos tv.		Pemëtaria	
	Shërbime joefikase të burimeve njerëzore	Punësimi i vonuar i fuqisë punëtore të kërkuar			Rishikoni dhe thjeshtoni punësimin/rekrutimin		B. Njerzore	
	Shërbime joefikase të blerjes dhe riparimit	Dorëzimi/riparimi i vonuar i furnizimeve të kërkuara dhe pajisje			Rishikoni protokollin e blerjes për të shpejtuar r procesi. Mbani në magazinë pjesë këmbimi për pajisjet e rëndësishme (veçanërisht ato që nuk janë të disponueshme), si procedurë për zbutjen e rrezikut (f bateri, llamba, siguresa, pajisje mbyllëse)		IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria	
	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	Humbja e mbështetjes së donatorëve dhe përdoruesve			Ndiqni nga afër dhe kapni mundësitë e financimit Trusti Global i Diversitetit të Kulturave dhe donatorë të tjerë.	Prekni pajisjet dhe furnizimet e organizatave partnere, për një tarifë nëse kërkohet, në pritje të dorëzimit të pajisjeve dhe furnizimeve të porositura	IRGJB B. Gjenetike, Pemëtaria, Qender Rgb	Mesatar 40

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)

B. Gixhari

Adriatik Çakalli

Bledar Pepa

Aneks 2

Rregjistri i Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike fushore me kloneë (Vlerësim dhe niveli i riskut për 2023)

ID e Rrezikut	FUSHA E PËRGJITHSHME: Aktivitetet	Burimi i Riskut	Pasoja 1	Pasoja 2	Pasoja 3	Pronari i riskut	Niveli i Probabilitetit	Gjermoplazma	Informacioni	Njerzit	Mjedisi	Aset/Objekt	operacionet	Legjislacioni	Reputacioni	Faktori i Rregullimit	Faktori i Rregullimit PËRSHKRIMI	Vlerësimi i riskut	Niveli i riskut
1	PRANIMI: Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	Dështimi për të kapur diversitetin në terren			AGB-Pemetaria	2	3	1	1	1	1	1	1	1	3		60	I larte
2	PRANIMI: Koleksionimi	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	Dështimi për të kapur diversitetin në terren dhe për të dokumentuar informacione të rëndësishme			AGB, Pemetaria	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2		40	Mesatar
3	PRANIMI: Koleksionimi	Identifikimi i gabuar i germplazmës	Informacion jo i sakte, mashtrues			AGB, Pemetaria	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2		40	Mesatar
4	PRANIMI: Koleksionimi	Mungesa e protokollit të thjeshtë të mbledhjes dhe	Dështimi për të kapur diversitetin në terren			AGB, Pemetaria	3	2	1	1	1	1	1	1	2	2		60	I larte
5	KONSERVIMI: Regjistrimi	Pasaporta e paverifikuar dhe të dhëna të tjera të dorëzuara	Të dhëna të pasaportave të pasakta ose jo të besueshme dhe raporte shkencore me cilësi të dobët			AGB, Pemetaria	3	3	2	1	1	1	1	1	1	2		60	I larte
6	KONSERVIMI: Regjistrimi	Materialet e marra kanë qëndrueshmëri	Humbja e germplazmës			AGB, Pemetaria	2	2	2	1	1	1	1	1	1	3		60	I larte

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

		të ulët																		
7	Konservimi ne banka fushore: Përpunimi i mostrës	Dështimi në përhapjen dhe ruajtjen e propagulave	Humbja e germplazmës			AGB, Pemetaria	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar	
8	Konservimi ne banka fushore: Testimi shendetesor i gjermoplazmes	Dështimi për të zbuluar dhe hequr mostrat me dëmtuesit dhe sëmundjet dhe asgjësimi jo i duhur i materialeve të kontaminuara	Rritja e numrit të patogjenëve ose dëmtuesve në objekt, duke rrezikuar kështu shëndetin e pjesëve të tjera të grumbullimit, si dhe duke futur dëmtues ose sëmundje të reja në rajone/shtete të reja.			AGB, NJ. Shendetit pemeve,	3	1	1	1	1	1	1	1	1	3		72	I larte	
9	Konservimi ne banka fushore: Testimi i gjermoplazmes - Konservimi-Monitorimi	Një numër i kufizuar i bimëve të qëndrueshme	Humbja e germplazmës			AGB, Pemetaria	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2		32	Mesatar	
10	Bankat Fushore Specifikime - Monitorimi fushor	Kushtet e papërshtatshme në vendin e ruajtjes	Rritje e dobët ose jo optimale			AGB, Pemetaria	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar	
11	Bankat Fushore Specifikime - Monitorimi fushor	Presion i lartë i dëmtuesve dhe sëmundjeve në terren	Humbja e germplazmës			AGB, NJ. Shendetit pemeve,	3	1	1	1	1	1	1	1	1	2		48	Mesatar	
12	Konservimi ne fushe: Karakterizimi dhe Vleresimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të dhënave	Të dhëna të prapambetura dhe të pasakta të karakterizimit			AGB, Pemetaria	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2		40	Mesatar	
13	NFRASTRUKTURE/ OBJEKTI FIZIK	Kushtet e ruajtjes në bankën e gjeneve nuk janë të përshtatshme (temperatura, lagështia, kushtet e dritës, ekspozimi ndaj organizmave	Reduktimi ose humbja e qëndrueshmërisë			AGB,	3	2	1	1	2	2	1	1	1	3		90	I larte	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

		kontaminues, dëmtuesve)																		
14	SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHËTËTJES	Kompletim joadekuat i stafit teknik	Operacione joefikase			Nj. Mirembajtjes	2	1	2	1	1	1	1	1	1	2		36	Mesatar	
15	SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHËTËTJES	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	Humbja e mbështetjes së donatorëve dhe përdoruesve			AGB, Pemetaria, Financa	2	2	1	1	1	2	2	1	1	2		40	Mesatar	

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)

B. Gixhari
Adriatik Çakalli
Bledar Pepa

Tiranë, Janar 2024

Aneks 3

Plani i menaxhimit të Riskut në Bankën Gjenetike për Koleksionet gjenetike fushore me klone (për vlerësimin e vitit 2023)

ID e Rrezikut	FUSHA E PËRGJITHSHME: Aktivitetet	Burimi i Riskut	Pronari i riskut	Niveli i riskut	Plani i Veprimit: Njerëzit	Plani i Veprimit: Objekti	Plani i Veprimit: Procedura	Veprime për të adresuar boshlleqet
1	PRANIMI: Koleksionimi	Ndryshueshmëri e ngushtë gjenetike dhe boshllëqe të mëdha në mbledhjen e germplazmës	AGB-Pemetaria	I larte	Dërgoni personelin e Bankës Gjenetike të Qendrës për të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Mbani dhe punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.		Analizoni mbledhjen për rajone të papërfaqësuar dhe kryeni mbledhjen e plotësimit të boshllëqeve	Dërgoni një mision grumbullues vijues.
2	PRANIMI: Koleksionimi	Personel i patrajnuar në grumbullim dhe dokumentacion	AGB, Pemetaria	Mesatar	Dërgoni personelin e Bankës Gjenetike të Qendrës për të marrë drejtimin e misioneve të përbashkëta grumbulluese me programet kombëtare. Kryerja e trajnimeve të koleksionistëve në vendet partnere. Mbani dhe punësoni një grup koleksionistësh ekspertë.			Bazuar në nivelin e rrezikut dhe të diversitetit në vendin e grumbullimit për të synuar mikroplazmën, dërgoni një mision grumbullues vijues.

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

3	PRANIMI: Koleksionimi	Identifikimi i gabuar i germplazmës	AGB, Pemetaria	Mesatar	Përfshini taksonomistët gjatë mbledhjes.			Përdorni metoda molekulare për të verifikuar identitetin. Ftoni taksonomistët dhe ekspertët e tjerë për të verifikuar identitetin e materiale të paqarta.
4	PRANIMI: Koleksionimi	Mungesa e protokollit të thjeshtë të mbledhjes dhe	AGB, Pemetaria	I larte			Zhvilloni procedura dhe formate të thjeshta grumbullimi dhe koleksionimi	
5	KONSERVIMI: Regjistrimi	formularët e dokumentacionit	AGB, Pemetaria	I larte			Verifikoni informacionin e pasaportës me donatorin.	Klasifikoni anëtarësimet si "provë" deri në standard karakterizimi, etiologjia dhe analiza e ADN-së përcaktojnë identitetin e tyre.
6	KONSERVIMI: Regjistrimi	Materialet e marra kanë qëndrueshmëri të ulët	AGB, Pemetaria	I larte			Merrni një sasi të madhe mostrash dhe me dorë siç duhet.	
7	Konservimi ne banka fushore: Përpunimi i mostrës	Dështimi në përhapjen dhe ruajtjen e propagulave	AGB, Pemetaria	Mesatar	Kryeni trajnime të rregullta dhe zbatoni mbikëqyrjen e ngushtë të personelit për asgjësimin e duhur të materialeve të kontaminuara.	Nëse është e aplikueshme, rritni materialet hyrëse dhe rigjeneruese në ekran ose në izolim larg zonave të mëdha të fermave lokale. Dyfishoni koleksionin në dy vende të tjera, ose mbani një set in vitro	Materiali i rigjeneruar i nënshtrohet testeve të zakonshme fitosanitare. Kur të krijohen prerje të reja, digjeni bimën origjinale, sterilizoni dhe hidhni substratin. Monitoroni rregullisht dhe menjëherë të sëmurët mashtrues Akcesimet me vulnerabilitet të veçantë ndaj sëmundjeve ose dëmtuesve mund të kërkojnë kujdes të veçantë, si p.sh. vendosja në ekran ose trajtimi i gjelbër për ato sëmundje sipas një programi specifik.	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

8	Konservimi ne banka fushore: Testimi shendetesor i gjermoplazmes	Dështimi për të zbuluar dhe hequr mostrat me dëmtuesit dhe sëmundjet dhe asgjësimi jo i duhur i materialeve të kontaminuara	AGB, NJ. Shendetit pemeve,	I larte	Kryeni trajnime të rregullta dhe zbatoni mbikëqyrjen e ngushtë të personelit për asgjësimin e duhur të materialeve të kontaminuara.	Nëse është e aplikueshme, rritni materialet hyrëse dhe rigjeneruese në ekran ose në izolim larg zonave të mëdha të fermave lokale. Dyfishoni koleksionin në dy vende të tjera, ose mbani një set in vitro ose një krijo.	Materiali i rigjeneruar i nënshtrohet testeve të zakonshme fitosanitare. Kur të krijohen prerje të reja, digjeni bimën origjinale, sterilizoni dhe hidhni substratin. Monitoroni rregullisht dhe menjëherë të sëmurët mashtrues Akcesimet me vulnerabilitet të veçantë ndaj sëmundjeve ose dëmtuesve mund të kërkojnë kujdes të veçantë, si p.sh. vendosja në ekran ose trajtimi i gjelbër për ato sëmundje sipas një programi specifik.
9	Konservimi ne banka fushore: Testimi i gjermoplazmes - Konservimi-Monitorimi	Një numër i kufizuar i bimëve të qëndrueshme	AGB, Pemetaria	Mesatar			Mbani 3 deri në 20 shtesa vegjetative për ac
10	Bankat Fushore Specifikime - Monitorimi fushor	Kushtet e papërshtatshme në vendin e ruajtjes	AGB, Pemetaria	Mesatar		Zgjidhni një vend ruajtjeje që është i sigurt, që favorizon zhvillimin e bimëve të mikroplazmës së synuar dhe i izoluar për të parandaluar sulmet dhe sëmundjet e dëmtuesve, por me qasje të lehtë për menaxhim. Sigurohuni që klima dhe ekologjia e vendit të jenë të favorshme për mirëmbajtjen.	

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

11	Bankat Fushore Specifikime - Monitorimi fushor	Presion i lartë i dëmtuesve dhe sëmundjeve në terren	AGB, NJ. Shendetit pemeve,	Mesatar		Përdorni kulturën e ekranit (SH) për të siguruar mbrojtjen më të mirë kundër sëmundjeve më të këqija, insekteve dhe dëmtuesve.		
12	Konservimi ne fushë: Karakterizimi dhe Vleresimi	Mbledhja dhe kodimi joefikas dhe i gabuar i të dhënave	AGB, Pemetaria	Mesatar	Caktoni personelin me trajnim adekuat në karakterizimin sipas standardeve ndërkombëtare	Sigurooni kodues dixhital të dorës.	Verifikoni në mënyrë të pavarur të dhënat e koduara. Automatizoni llogaritja, përditësimi dhe raportimi i të dhënave të karakterizimit në bazën e të dhënave.	
13	NFRASTRUKTURE/ OBJEKTI FIZIK	Kushtet e ruajtjes në bankën e gjeneve nuk janë të përshtatshme (temperatura, lagështia, kushtet e dritës, ekspozimi ndaj organizmave kontaminues, dëmtuesve)	AGB,	I larte		Trajtoni dhomat e kulturës me pesticide në baza kohore të rregullta. Kontrolloni dhe mirëmbani rregullisht njësitë ftohëse. Ruani kushtet e dhomës së ruajtjes dhe monitoroni kushtet çdo ditë nëpërmjet pajisjeve të sensorit në distançë. Instaloni një sistem ajri për heqjen e grimcave me efikasitet të lartë (HEPA) dhe sisteme alarmi për dyert e hapura, ndryshimet e temperaturës/lagështisë në zonat e kulturës. Sigurooni një dehumidifikues.	Kryeni monitorim dhe pastrim të rregullt ndaj problemeve të kërpudhave, veçanërisht në zonat tropikale Monitoroni materialet MTS çdo 3- 4 muaj për shfaqjen e nekrozës, klorozës, nxirjes së hiperhijeve, ndotjes, zhveshjes së kallove. Zhvilloni një mjet diagnostikues in vitro	Shumëzoni, përpunoni me kujdes dhe dërgoni aderimet në bankat më të mira të gjeneve për mbështetje të sigurisë.

Risqet e mundshme dhe opsionet e menaxhimit për bankat fushore me klone

14	SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHTETJES	Kompletim joadekuat i stafit teknik	Nj. Mirembajtjes	Mesatar	Punësoni të paktën një teknik me kualifikim të lartë secili për të menaxhuar testin e qëndrueshmërisë së germplazmës, testin e tharjes dhe lagështisë së mikroplazmës, testin e shëndetit të mikroplazmës, karakterizimin dhe rigjenerimin, menaxhimin e të dhënave dhe shpërndarjen e germplazmës. Për një koleksion aktiv me nevoja kërkimore dhe zhvillimi, punësoni një shkencëtar që do të marrë përgjegjësinë për planifikimin, kërkimin dhe analizën, një teknik për të marrë përgjegjësinë për			
15	SHËRBIMET E PERSONELIT DHE MBËSHTETJES	Kostoja e lartë e operacioneve të bankës gjenetike	AGB, Pemetaria, Financa	Mesatar			Ndiqni nga afër dhe kapni mundësitë e financimit Trusti Global i Diversitetit të Kulturave dhe donatorë të tjerë.	Prekni pajisjet dhe furnizimet e organizatave partnere, për një tarifë nëse kërkohet, në pritje të dorëzimit të pajisjeve dhe furnizimeve të porositura

GRUPI I PUNËS (Dokumentimi & Informimi)
 B. Gixhari , Adriatik Çakalli, Bledar Pepa

Tiranë, Janar 2024